

Valtuustoaloite Iisalmen hakemisesta Unicefin Lapsiystävällinen Kunta-malliin

Kaupunginhallitus 14.12.2020 § 340

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä jätti valtuuston kokouksessa 7.12.2020 valtuustoaloitteen, joka koskee Iisalmen hakemisesta Unicefin Lapsiystävällinen Kunta-malliin.

Kaupunginhallitus hyväksyi yhdenvertaisuussuunnitelman 30.11.2020. Suunnitelmassa on tarkoitus huomioida päätöksenteossa eri ikä-, kieli-, kulttuuri-, vammaisuus-, uskonto-, kansallisuusryhmät jne. Lapset ovat osa näitä ryhmiä. Lapsuudessa luodaan edellytykset sille, että jokainen voi kasvaa täyteen potentiaaliinsa sekä yksilönä että yhteiskunnan jäsenenä. Lapset ovat ikänsä ja kehitystasonsa vuoksi aikuisten huolenpidosta riippuvaisia. Lapset ovat myös vajaavaltaisia. Alle 18-vuotiaat eivät esimerkiksi voi äänestämällä vaikuttaa lainsäädäntöön, joka kuitenkin muovaa monin tavoin heidän elämäänsä. Lisäksi lapsuus on kehitysvaiheena herkkä: lapsuudessa luodaan edellytykset hyvälle elämälle. Siksi lapsinäkökulman huomiointi päätöksenteossa on sekä eettinen velvoite että yhteiskunnan jatkuvuuden edellytys.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus on maailmanlaajuisesti jaettu käsitys siitä, mitä lapsen hyvä elämä ja kasvu yhteiskunnan jäseneksi edellyttävät. Suomessa lapsen oikeuksien sopimus on voimassa lakina. Sopimus on olemassa siksi, että jokaisella omasta tai vanhempien taustasta tai ominaisuuksista riippumatta olisi sekä hyvä lapsuus että mahdollisuus kasvaa täyteen potentiaaliinsa. Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta- malli on lapsenoikeus- pohjainen lähestymistapa kunnan kehittämiseen. Se tulee lapsi-, nuoriso- ja perhepolitiikan tarkastelua kokonaisuutena yli sektori- ja

hallintokuntarajojen. Mallin kohteena ovat sekä rakenteet että ajattelu- ja toimintatavat.

Mallissa painotetaan lapsen oikeutta osallistua ja vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon. Koska lapset ovat kunnan asukkaita, ovat kaikki kunnan asiat myös lasten asioita. Lapsi nähdään mallissa ensisijaisesti kunnan asukkaana ja oikeuksien haltijana, ei yksittäisten palveluiden asiakkaana, kohteena tai tulevaisuuden veronmaksajana. Lapsella tulee olla mahdollisuus kertoa näkemyksensä siitä, millaisessa kunnassa hän tahtoo arkeaan elää. Lapsi on oman arkensa ja hyvinvointinsa asiantuntija.

Lapsiystävällinen kunta perustuu UNICEFin kansainväliseen Child Friendly City- malliin, jota on sovellettu sadoissa kaupungeissa eri puolilla maailmaa vuodesta 1996 alkaen. Suomen UNICEF on kehittänyt mallin suomalaisille kunnille sopivaksi yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin kanssa vuosina 2012-2013. Mallissa on tällä hetkellä mukana 17 kuntaa. Näissä kunnissa tehdään pitkäjänteistä kehittämistyötä, jotta kunnan hallinto, päätöksenteko ja toimintakulttuuri olisivat lapsiystävällisempiä. Kunnissa on toteutettu monia onnistuneita kokeiluja ja saatu aikaan suuri määrä hyviä toimintamalleja. Mallia on myös suunniteltu tulevien maakuntien käyttöön. Mallia toteuttamalla kunta voi saada Lapsiystävällinen Kunta- tunnustuksen.

Iisalmi on kaupunki, joka haluaa kasvaa ja kehittyä.

Perusopetuksemme laatu on huomioitu valtakunnallisestikin. Tämä malli on myös keino kehittyä entistä paremmaksi kaupungiksi lapsille ja heidän perheilleen. Ensi vuoden haku uusille kunnille avataan maaliskuussa. Ehdotamme, että Iisalmi selvittää, olisiko yhdenvertaisuussuunnitelman lisäksi mahdollisuuksia osallistua Lapsiystävällinen Kunta- mallin hakuun. Projektin kautta saatavaa

koulutusta ja materiaalia voidaan käyttää ja hyödyntää myös muiden ryhmien huomioimisessa yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti.

Kaupunginjohtajan päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee aloitteen tietoonsa ja lähettää sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle valmisteltavaksi. Aloite on käsiteltävä 7.6.2021 mennessä.

Päätös

Hyväksyttiin.

Muutoksenhaku

1 A. Päätöksestä ei saa tehdä valitusta tai oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalaki 136 §.

Toimenpiteet, otteet

toimialajohtaja Ikonen Kirsi-Tiina
hallintosihteeri Sirviö Eija

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 24.3.2021 § 39

Valmistelu

Valmistelijana toimialajohtaja Kirsi-Tiina Ikonen, p.040 830 4336 ja vs. varhaiskasvatusjohtaja Katja Koskela, p. 040 5434982

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli on väline, jonka avulla kunnassa voidaan varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin jokaisen lapsen arjessa.

Malli auttaa kuntia tekemään lasten kannalta oikeita ratkaisuja niin kunnan hallinnossa kuin lasten arjen palveluissa. Malli on tutkitusti vaikuttava väline kunnille lapsen oikeuksien edistämiseen. Malli on

myös linjassa kansallisen lapsistrategiatyön kanssa. Lapsiystävällinen kunta -malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja UNICEFin kansainväliseen Child Friendly Cities -malliin. Suomessa mallia on toteutettu vuodesta 2012 lähtien.

Vuoden 2021 haku avataan huhtikuussa. Kunta [hakee](#) mukaan Lapsiystävällinen kunta -malliin kunnanhallituksen yhteisellä päätöksellä.

Kun UNICEF on hyväksynyt kunnan malliin mukaan, UNICEF sopii kunnan kanssa kehittämistyön käynnistämisestä. Yhteistyö UNICEFin kanssa alkaa kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaattorin ja -koordinaatioryhmän koulutuksella.

Koulutuksen jälkeen työ käynnistyy kunnan tekemällä nykytilan kartoituksella. Siinä kunta arvioi, miten hyvin lapsiystävällisyys nykyään kunnassa toteutuu. Kartoitukseen osallistuu myös kunnan lapsia ja nuoria. Nykytilan kartoituksen tulosten pohjalta kunta päättää, mitä toiminnan osa-alueita se alkaa kehittää ja miten. Kunta laatii toimintasuunnitelman, jonka etenemistä sekä kunta että UNICEF arvioivat ja seuraavat säännöllisesti. Kunta raportoi työn etenemisestä ja tuloksista UNICEFille. Kahden vuoden kehittämistyön jälkeen kunta voi saada UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen, joka on voimassa kaksi vuotta. Nykytilan kartoituksen tulosten pohjalta kunta päättää, mitä toiminnan osa-alueita se alkaa kehittää ja miten. Kunta laatii toimintasuunnitelman, jonka etenemistä sekä kunta että UNICEF arvioivat ja seuraavat säännöllisesti. Kunta raportoi työn etenemisestä ja tuloksista UNICEFille. Kahden vuoden kehittämistyön jälkeen kunta voi saada UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen, joka on voimassa kaksi vuotta.

Hakuprosessi raskas ja vaatii myös henkilöresursseja. Kartoitukset, raportointi ja kehittämistyö eivät tapahdu itsekseen. Malli sinänsä edistää oikeita ja hyvin tarpeellisia asioita. Niitä voidaan kuitenkin edistää kunnassa muutenkin kuin olemalla mukana UNICEFin lapsiystävällinen kunta -mallissa.

Toimialajohtajan päätösehdotus

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päättää, että Iisalmen kaupunki ei hae mukaan UNICEFin lapsiystävällinen kunta -malliin. Mallin mukaisia toimenpiteitä kehitetään kuitenkin mahdollisimman paljon kaikessa toiminnassa yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Asia huomioidaan sekä kaupunkistrategian että erityisesti lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelun yhteydessä.

Päätös

Hyväksyttiin.

Aloite katsottiin loppuun käsitellyksi.

Muutoksenhaku

1 A. Päätöksestä ei saa tehdä kunnallisvalitusta tai oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalaki 136 §.

Toimenpiteet, otteet

Kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto / hallintojohtaja Tiina Karppinen ja hallintosihteeri Minna Koukkari
vs. varhaiskasvatusjohtaja Katja Koskela

Kaupunginhallitus 29.3.2021 § 104

Kaupunginjohtajan päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee aloitteen käsittelyn tiedokseen.

Aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Päätös

Hyväksyttiin.

Muutoksenhaku

1 A. Päätöksestä ei saa tehdä kunnallisvalitusta tai oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalaki 136 §.

Toimenpiteet, otteet

kaupunginvaltuusto

vs. varhaiskasvatusjohtaja Katja Koskela